

ÖZET

KİMLİĞİN SİYASALLAŞMASI; TUNCELİ ÖRNEĞİ

Mehmet Edip YILDIZ

Yüksek Lisans Tezi, Sosyoloji Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Gülsen DEMİR

2015, 129 sayfa

Dersim coğrafyası sahip olduğu mekânsal koşullar ve kültürel özgünlüklerinden ötürü iktidarlarla arasında mesafeli bir ilişki kurmuş, bu durum Türk ulusalcılığın tesis edilmeye başlandığı 20. yüzyılın başlarına kadar devam etmiştir. Dersim halklarının büyük bir çoğunluğunun Kürt/Zaza etnik kimliğine sahip olması, halkın anadolu aleviliğinin özgün örneklerinden olan kızılbaş alevileğe sahip olması ve Dersim'in geleneksel toplum yapısı Türk ulusalcılığı açısından bölgenin sorunlu bulunmasına sebebiyet vermiştir. Türk ulusalcılığın etnik anlamda Türklüğü merkeze alan üst/ulusal/tek kimlik, örtük bir biçimde sünni hanefi islamını içermesi, ulus devletin Dersim'e temas tarzını yoğunluğunu önemli ölçüde şekillendirmiş, coğrafyada yoğunluğuna çok rastlanılmayacak düzeyde siyasal, toplumsal ve militarist şiddetin vuku bulmasına sebebiyet vermiştir. Katliam, sürgün ve asimilasyon süreçleri refkelsif sonuçlar üretmiş, Kürt ulusalcılığı ve Kürt siyasal hareketinin bölgede ve Tunceli'de karşı politik bir güç olarak yer alacağı ve güçlenebileceği geniş bir alan açmıştır. Siyasal şiddetin ve mücadelenin etnik, dinsel ve kültürel temelde vucut bulması kimliğin siyasal bir özne olarak merkeze alınmasına, siyasallaşmasına ve bağlantılı olarak kimlik temelli sorunların siyasal alanın söylem ve eylem pratiklerini dönüştürmesine sebebiyet vermiştir. Bu durum tabii bir sonuç olarak Tunceli'yi iki farklı siyasal gücün-bir açıdan milliyetçiliğin- mücadele alanına dönüştürmüştür.

Tunceli kent merkezinde kimliğin siyasallaşma tarzını, kimlik temelli çatışmanın doğasını algılamak adına, kimlik, siyasal tutum, hafıza ve siyasal iklim bağlamlarında gerçekleştirdiğimiz entelektüel arayış, iki yönlü kutuplaşmanın izini sürmemizi olanaklı kılmıştır. Farklı politik tutumlara sahip olan bireylerin kimliklerini tanımlama ve anlamlandırma biçimlerinden, yaşadıkları coğrafyayı adlandırma ve anlamlandırma biçimlerine, bireylerin kolektif hafızalarını inşa etme ve kurgulama biçimlerinden politik eyleyicilerin tavır, tutum, söylem pratiklerinin şekillendirdiği siyasal iklimin etki tarzına kadar birçok gösterge kimlik ve kültür temelli çatışma ve kutuplaşmayı gösterir niteliktedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER; Tunceli, Kimlik, Politik Tutum, İklim, Hafıza,